RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA IJTIMOIY SOHANI DAVLAT HUSUSIY SHERIKLIK ASOSIDA MOLIYALASHTIRISHNING AMALDAGI XOLATI TAHLILI

Xalilova Shoxsanam G`ayrat qizi
“Byudjet hisobi va g`aznachilik”
kafedrasi katta o`qituvchisi.

Annotatsiya: Maktabgacha ta`limda davlat xususiy sheriklik munosabatlati hamda ushbu sohani raqamli texnologiyalar orqali tartibga solish, rivojlantirish va shu yo`l orqali jahon amaliyotini ijtimoiy sohaning bir qismi bo`lmish maktabgacha ta`limga tadbiq qilish bo`yicha fikrlar berilgan.

Kalit so`zlar. Davlat xususiy sheriklik, raqamlashtirish, axborotni yaratish, tehnologiyalar, raqamli iqtisodiyot.

Yangilanayotgan O’zbekiston bugun o’z oldiga shunchaki rivojlanishni emas, balki jamiyat hayotining turli sohalarida amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlar natijasida eng kuchli davlatlar qatoridan o’rin olishni maqsad qilib qo’ygan.

Iqtisodiyot va jamiyatning "raqamlashtirish" jarayoni (ingliz tilida – digitization ya’ni, raqamlashtirish, ba’zan esa digitalization ya’ni raqamlashtirilishi ma’nosini bildiradi) haqida gapirganda, birinchi navbatda, terminologiyaga aniqlik kiritish kerak. Eng keng ma’noda "raqamlashtirish" jarayoni odatda raqamli texnologiyalarni keng qo‘llash va assimilyasiya qilish tashabbusi bilan boshlangan ijtimoiy-iqtisodiy o‘zgarishni anglatadi. axborotni yaratish, qayta ishlash, almashish va uzatish texnologiyalaridir.

Shuni alohida ta’kidlash kerakki, “oldin raqamli texnologiyalarni barcha sohalarda, ya’ni, sanoat, iqtisodiyot, bank va boshqa sohalarda joriy etish bilan cheklanib qolgan edik. Bugungi kunda esa raqamli iqtisodiyot shiddat bilan rivojlanib borayotganini e’tiborga olib, raqamli rivojlanish bo’yicha barcha soha rahbarlarining o’rinbosarlari lavozim tarkibiga kiritilmoqda”[1].

Ta’lim va maktabgacha ta’limda raqamli texnologiyalarni o’qitish sifatini saqlab qolgan holda samarali qo’llash uchun nimalar qilish kerak?

So’nggi yillarda maktabgacha ta’lim agentligi tomonidan sohani raqamlashtirish, yelektron xizmatlar ko’lamini kengaytirish va yangi xizmatlarni joriy yetish bo’yicha muntazam ravishda ishlar olib borilmoqda.

Xususan, maktabgacha ta’lim tashkilotlari tashkilotlarini yagona bazasini hamda maktabgacha ta’lim tashkilotlarining dastlabki ma’lumotlari (quvvati, hududi, bino, inshootlar maydoni va h.k) o’z ichiga olgan maktabgacha ta’lim tashkilotlari pasporti moduli ishlab chiqilib, barcha ma’lumotlarni yelektron tarzda shakllantirish ishlari boshlandi.

[1] Abdullayev, M., Saidahror, G., & Ayupov, R. (2020). Рақамли иқтисодиёт - кадрлар тайёрлашнинг долзарб йўналишлари. Архив научных исследований, извлечено от https://journal.tsue.uz/index.php/archive/article/view/2702 .

Maktabgacha ta`lim tashkilotlarida “Yagona mavsumiy taomnoma” asosida tarbiyalanuvchilar davomatidan kelib chiqib oziq-ovqat xarajatlarini elektron tarzda hisoblash amaliyotga tatbiq etildi.

Bola ta’minoti uchun ota-onalar to‘lovini elektron hisobga olish tizimini joriy etilib, to‘lovlar qabul qilinganligini tasdiqlovchi hujjatning (chek, hisob-faktura) to‘lovchiga taqdim etish moduli ishlab chiqildi.

Maktabgacha ta`lim tashkilotlari xodimlari va tarbiyalanuvchilarining davomatdan o‘tgan tasvirlari sun’iy intellektning “deep learning inference” (chuqur o‘rganish) metodi orqali haqiqiylikka tekshirish yo‘lga qo‘yildi.

Quyida maktabgacha ta`limda raqamlashtirish yo`nalishlarini ko`rib chiqamiz:

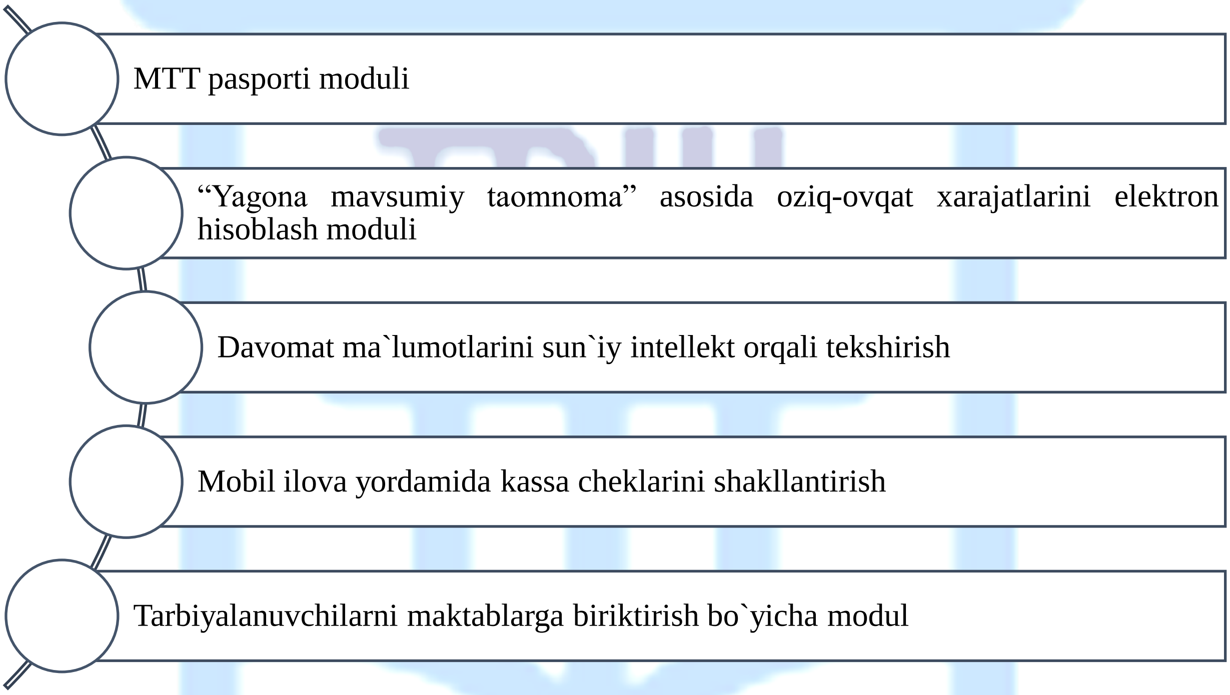

1- rasm. Maktabgacha ta`lim tizimini raqamlashtirish[2].

O’zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 2-avgustdagi “Maktabgacha ta’lim sohasida davlat-xususiy sheriklik munosabatlarini zamonaviy raqamli texnologiyalar yordamida soddalashtirish chora-tadbirlari to’g’risida” 426-son qarori asosida, 2022-yil 1-sentabrdan boshlab DXSh asosida faoliyat yuritayotgan maktabgacha ta’lim tashkilotlarilarida, shu jumladan, oilaviy nodavlat maktabgacha ta’lim tashkilotlarini davlat byudjeti mablag’lari hisobidan subsidiyalar xodimlarning ishga kelib-ketishi hamda tarbiyalanuvchilarning davomatidan kelib chiqib Nodavlat maktabgacha ta’lim tashkilotlarini boshqarish axborot tizimida (NMTTBAT) avtomatik ravishda hisoblab chiqilishi belgilandi. Bunda, xodim va tarbiyalanuvchilarning davomati shaxsni biometrik identifikasiya qilish texnologiyasi orqali mobil ilova yordamida yuritiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro`yhati.

[2] Maktabgacha va maktab ta`limi vazirligi ma`lumotlari asosida muallif tomonidan ishlab chiqildi.

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 20 oktyabrdagi “Davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirishning huquqiy va institutsional bazasini yaratish bo‘yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to‘g‘risida” PQ-3980-sonli qarori. https://lex.uz.
2. Abdullayev, M., Saidahror, G., & Ayupov, R. (2020). Рақамли иқтисодиёт - кадрлар тайёрлашнинг долзарб йўналишлари. https://journal.tsue.uz/index.php/archive/article/view/2702 .
3. Xalilova Sh.G`. “Maktabgacha ta`lim tashkilotlarini davlat xususiy sheriklik asosida moliyalashtirishni takomillashtirish”.(PhD) dissertatsiyasi. 2024-y.
4. Klichev, B. (2014). Бошқарув ҳисобида баҳо шакллантиришни такомиллаштириш масалалари. Молия, 2014(5), 10–15. https://doi.org/10.5281/zenodo.10522860
5. Ibragimov Gayratjon Artikovich. (2023). DIGITAL ECONOMY AND CHANGES IN BUSINESS ANALYSIS. International Journal of Research in Finance and Marketing (IJRFM), 13(12), 47-52. Retrieved from https://euroasiapub.org/wp-content/uploads/IJRFM4Dec2023-Uzb.pdf
6. Қличев, Б. (2022). Истеъмолчи манфаатлари асосида маҳсулотга баҳо шакллантириш масалалари таҳлили. Iqtisodiyot: tahlillar va prognozlar, 4 (20)-сон, 170-175.
7. Ibragimov Gayratjon Artikovich, Kurbanbaev Jurabek Eruvbayevich, Mukhiddinova Barno Gafurjanovna. (2019). The main differences between IFRS and NSA. International Finance and Accounting, 3(13), 1-12. Retrieved from https://core.ac.uk/download/pdf/285998049.pdf
8. Ibragimov Gayratjon Artikovich. (2023). DIGITALIZATION OF THE ECONOMY AND OPERATIONAL SAFETY. International Journal of Research in Economics and Social Sciences(IJRESS), 13 (11), 95-101. Retrieved from https://euroasiapub.org/wp-content/uploads/IJRESS10-Nov2023-Uzb.pdf
9. Ibragimov Gayratjon Artikovich. (2024). EKSPORT-IMPORT OPERATSIYALAR HISOBI NAZORATINI TAKOMILLASHTIRISH YO’NALISHLARI . World Scientific Research Journal, 23(2), 215–222. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/3034
10. Самадова Наргиза Расуловна. (2024). КОРХОНА ИҚТИСОДИЙ САЛОҲИЯТИНИНГ КОМПЛЕКС ТАҲЛИЛИ COMPLEX ANALYSIS OF THE ECONOMIC COMPETENCE OF THE ENTERPRISE . World Scientific Research Journal, 23(2), 174–181. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/3030
11. Gayratjon Ibragimov. (2024). TIJORAT BANKLARIDA MBMB TIZIMINI JORIY ETISH MASALALARI . World Scientific Research Journal, 23(2), 223–230. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/3035
12. Пардаевич, Қ. Б. (2023). Хўжалик юритувчи субъектларда операцион фаолиятида ишлаб чиқариш ҳажмини ифодаловчи кўрсаткичлар таҳлили. *Scientific Journal of “International Finance & Accounting*, (2), 2181-1016.
13. Ibragimov Gayratjon Artikovich. (2024). MUQOBIL IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR . World Scientific Research Journal, 23(2), 231–238. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/3036
14. Қличев, Б. (2021, ноябрь 19). Ички аудит хизмати фаолиятида иқтисодий таҳлилни такомиллаштириш масалалари. Рақамли иқтисодиёт шароитида солиқ маъмуриятчилиги ва халқаро солиққа тортиш механизмини такомиллаштириш.

Халқаро конференция материаллари тўплами. Тошкент, Ўзбекистон. https://doi.org/10.5281/zenodo.10531234

15. Самадова Наргизза Расуловна. (2024). ХЎЖАЛИК ЮРИТУВЧИ СУБЪЕКТЛАР ИҚТИСОДИЙ САЛОҲИЯТИНИ ТАҲЛИЛ ҚИЛИШ ВА БАҲОЛАШ. World Scientific Research Journal, 26(3), 95–104. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/3252
16. Ibragimov Gayratjon Artikovich. (2024). BIZNES JARAYONLARNI OPTIMALLASHTIRISH YO’NALISHLARI . World Scientific Research Journal, 23(2), 239–246. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/3037
17. Қличев, Б. (2021). Хўжалик юритувчи субъектларда ишбилармонлик фаоллиги таҳлили. Актуар молия ва бухгалтерия ҳисоби, 1 (3)-сон, 1-9. Retrieved from https://finance.tsue.uz/wp-content/uploads/2021/06/4.-Қличев-Б.pdf
18. Қличев, Б. (2021). Инновацион фаолиятда асосий воситалар таҳлилини ташкил этиш масалалари. Инновацион иқтисодиёт: муаммолар, таҳлил ва ривожланиш истиқболлари. Қарши, Ўзбекистон. https://doi.org/10.5281/zenodo.10531216
19. Қличев, Б. (2021, сентябрь 30). Меҳнат мотивациясида моддий рағбатлантириш таҳлили. Молия-банк тизимида илм-фан,таълимнинг инновацион инфратузилмасини шакллантириш ва ривожлантиришда тошкент молия институтининг ўрни. Конференция материаллари тўплами, Тошкент, Ўзбекистон. https://doi.org/10.5281/zenodo.10531256
20. Қличев Бахтиёр Пардаевич. (2023). ОПЕРАЦИОН ФАОЛИЯТ НАТИЖАЛАРИНИ ИФОДАЛОВЧИ КЎРСАТКИЧЛАР ТАҲЛИЛИ. World Scientific Research Journal, 21(1), 182–188. Retrieved from http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/2876